

ȘTIINȚA (III) PEDAGOGIA CA ȘTIINȚĂ A EDUCAȚIEI

Dacă acum peste două sute de ani, la începutul secolului al XIX-lea, se afirma că „în perioada actuală a civilizației noastre, adeseori nevoile silesc pe oameni să calce legea”, astăzi, acest adevăr nedorit a dispărut?

Nicidecum. Poate că fenomenul s-a amplificat, luând forme nebănuite, imprevizibile și greu de controlat și remediat. Cu toate acestea, societatea va trebui să stăvilească această orientare nefastă. Se pune întrebarea, atunci, care ar fi posibilul remediu de a pune bazele unei societăți mai drepte, mai bune? Se impune o acțiune social-umană, care va avea ca scop formarea intelectuală, morală și fizică a omului, în vederea armonizării echitabile pentru viața socială. Acest deziderat, eventual, s-ar putea atinge prin formarea personalității și integrarea socială, potrivit unor direcții bine conturate, ca urmare a unei educații, începând în familie și continuând în școală și facultate.

Ca principali factori educaționali, putem enumera: familia, școala, instituțiile sociale și culturale, literatura, arta, presa, radioul și televiziunea, opinia publică. Toți acești factori vor putea fi evidenți pentru întreaga societate, fără părtinire. Cu alte cuvinte, să existe și să aplice principiul moral al echității sociale.

Pentru a se atinge aceste repere sociale, este nevoie de o educație continuă, în special cu tinerele generații. Dar pentru a se realiza ca atare educația, este necesară o pedagogie adecvată acestui scop prin emiterea unor teorii despre fenomenul educației, ca urmare a observațiilor și practicilor aplicate de-a lungul timpului. De aici putem trage concluzia că pedagogia este știința educației.

Termenul de pedagogie pentru denumirea științei domeniului care studiază educația intră în circulație abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când Cursurile de educație generală, ținute în diverse universități franceze, au fost denumite uneori cursuri de pedagogie, mai ales de către filozoful Espinas. Lui Durkheim Emile (1858-1917), profesor de pedagogie și în științe sociale, i se încredințează mai întâi o catedră la Bordeaux în 1887 și apoi la Paris-Sorbona în 1902.

Cum era și firesc, ca urmare a evoluției ascendente a pedagogiei educaționale, o seamă de personalități din țara noastră s-au străduit pentru a ține pasul în același ritm, fiind reformatori competenți ai învățământului românesc. Printre cei mai remarcabili va trebui să-l amintim pe Spiru Haret (1851-1912), căruia îi datorăm poate cea mai mare recunoștință în așezarea învățământului românesc în rândul celor mai bine organizate sisteme existente de educație în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, în Europa. Fiind un profesor universitar apreciat, matematician, astronom și pedagog, a putut înțelege mai bine importanța educației tineretului ca factor determinant al progresului țării.

De aceea, el este considerat ca fiind unul dintre cei mai mari reformatori ai școlii românești de la începutul secolului al XX-lea.

Alături de el, adept și continuator al acestor idei de înnoire a învățământului românesc a fost Constantin Dumitrescu-Iași (1849-1923), care, în calitatea sa de pedagog multilateral: profesor de psihologie, de pedagogie și estetică, profesor de filozofie și morală, a contribuit la reforma și dezvoltarea învățământului românesc.

Printre profesorii pedagogi cu cele mai alese calități în organizarea învățământului românesc îi voi aminti pe câțiva care au adus un suflu inovator și în perioada interbelică, precum: Ion Găvănescu (1859-1949), fiind unul dintre creatorii pedagogiei în România; Ștefan Bârsănescu (1895-1984), adept al pedagogiei culturii, fiind primul autor al unei cărți despre „Istoria Pedagogiei Românești”; Constantin Rădulescu-Motru (1869-1957), profesor de psihologie și filozof recunoscut pe plan mondial; Dimitrie Gusti (1880-1955); Onisifor Ghibu (1883-1972); Stanciu Stoian (1900-1984), care a scris o foarte importantă carte, „Pedagogia română modernă și contemporană” și încă mulți alții.

Încet-încet, fenomenul de educație este înlocuit prin adjectivul pedagogie.

Astăzi, există o tendință în limbile romanice de a recurge la termenul educațional: cercetare educațională, psihologie educațională etc, sub influența limbilor anglo-saxonice.

În Anglia și Statele Unite ale Americii, cuvântul pedagogie se folosește din ce în ce mai rar. În general se vorbește despre educație și educațional. Definiția obișnuită a pedagogiei în multe manuale, comunicări, tratate, pentru mulți autori și cercetători este aceea de știință și artă a educației, deoarece este foarte generală și mult mai scurtă. Ca știință a educației, pedagogia studiază esența și trăsăturile fenomenului educațional, idealul, conținutul, metodele, mijloacele, formele educației, urmând formarea și modelarea personalității tinerei generații pentru activitatea socială utilă.

Admitem că pedagogia, ca știință a educației, poate fi denumită astfel deoarece îndeplinește o serie de condiții: are obiect de studiu - acesta fiind educația; are metode specifice de cercetare și explicare a educației, cum ar fi observația, experimentul, ancheta, chestionarul, testul pedagogic, convorbirea, interviul, statistica pedagogică, studiul de caz etc. Constatăm, de asemenea, că are la bază legi proprii, dintre care vom aminti: legea posibilității educației pentru fiecare individ, legea caracterului permanent al educației, legea caracterului diferențiat al educației și legea interacțiunii optime între factorii educației. Toate rezultatele obținute ca urmare a cercetării pedagogice sunt stocate într-un ansamblu de date teoretice, numite teorii. Nu este de neglijat faptul că beneficiază de un limbaj propriu, utilizat în teorie și practică, pe care-l numim limbajul pedagogic.

Trebuie precizat, în adevăratul sens, că o știință este un ansamblu sistematic de cunoștințe relative la un obiect determinat. Mai explicit, o știință presupune, prin urmare, delimitarea precisă a domeniului său propriu, folosirea metodelor adecvate studiului acestui obiect și elaborarea rezultatelor, exprimate în final printr-un tot coerent și inteligibil.

Pentru a concluziona, să arătăm care sunt principalele caracteristici ale pedagogiei, pentru care ea este acceptată ca știință: este o știință socio-umană; este o știință cu caracter de cunoaștere; este o știință cu caracter practic; este și o artă; este o știință cu caracter prospectiv. Referitor la această enumerare-argument, există diverse studii, păreri și argumente care întăresc aceste caracteristici, sau din contră, care încearcă să argumenteze aprecieri mai puțin acceptabile. Nu vom intra în polemica acestor dezbateri, nefăcând obiectul acestui eseu.

În perioada interbelică, pedagogia (implicit educația) înregistrează o evoluție ascendentă, materializată prin: traduceri, studii și articole, cercetări experimentale și apariția primelor publicații pedagogice românești. La terminarea celui de-al doilea război mondial, după o perioadă de stagnare, la noi se intensifică cercetările și studiile educativ-pedagogice, printr-o continuă efervescență, ajungând astăzi ca țara noastră să se situeze printre cele mai preocupate de acest domeniu.

Interesul pentru educație, care a avut și va avea întotdeauna un caracter istoric, prezintă o preocupare importantă a societăților. De aceea, și viitorul României se va baza pe creșterea inteligentă, durabilă și intelectuală: ameliorarea calității și eficacității sistemelor educative din întreaga Uniune Europeană, esențială pentru toți acești parametri de creștere.

Prin educație, i se permite unui om să exploreze și să interacționeze cu lumea înconjurătoare, să înțeleagă și să empatizeze cu alte persoane și popoare, să adopte o gândire critică și să conteste, să se întrebe cum și de ce. Cu alte cuvinte, prin educație se poate obține cheia care va putea deschide poarta libertății.

În ziua de azi, părerile oamenilor despre educație sunt destul de diversificate. Nu putem afirma că există o părere unanim acceptată despre ceea ce tinerii ar trebui să învețe, atât în relație cu virtuțile

morale, dar și cu succesul în viață.

Nu este clar nici dacă educația ar trebui să fie mai degrabă preocupată cu dezvoltarea intelectului sau a caracterului. Evenimentele din ultima perioadă au complicat și mai mult problema, rezolvarea lor devenind mai dificilă, căci nu este sigur dacă educația ar trebui să fie în primul rând vocațională, morală sau culturală. Poate cel mai potrivit ar fi o armonizare a tuturor.

Creșterea complexității civilizației moderne și contemporane, exigențele participării active și responsabile a tuturor membrilor societăților la noua lume au generat preocupări din ce în ce mai ample și mai concentrate, consacrate analizei limitelor obiective și subiective ale educației contemporane și perspectivelor evoluției sale.

Societățile actuale vor trebui să acționeze pentru toate componentele și instituțiile sociale educaționale, să își concentreze și să-și orienteze eforturile în direcția dezvoltării semnificative a capacității fiecăruia în parte și a tuturor, în ansamblul lor, astfel încât să se realizeze idealul înfăptuirii unei redate a educației, așa cum s-a conturat ea la sfârșitul secolului al XX-lea.

În mod constant, în problema educației se dă o mare importanță formării personalității. Teoretic, este ușor a emite astfel de soluții, dar procesul este foarte complicat și greu de înfăptuit, căci intervin o serie întreagă de obstacole, dificultăți și probleme, care, cumulându-se, provoacă rezistență și ignorare a aplicării practice.

Prin extinderea globalizării, s-a ajuns la o nouă conturare a unor hărți economice mondiale, la înființarea unor rețele științifice și tehnologice care leagă centrele de cercetare de cercurile de afaceri importante din lumea întreagă.

Deci, asistăm, atât în sfera politică, cât și în cea economică, la tendința de a apela la acțiuni internaționale ca mijloc de găsire a unor soluții satisfăcătoare pentru problemele de interes mondial. În acest ansamblu, cei care pot contribui în cadrul acestor rețele, fie prin informații, fie prin fonduri, reușesc să li se alăture. Încă cercetătorii și oamenii de afaceri din țările sărace pot rămâne foarte ușor în afara lor, din lipsă de resurse, ceea ce face ca respectivele țări să nu se dezvolte, rezultatul final fiind că cei fără educație temeinică sunt lăsați în voia sortii, departe de autorul acțiunii.

Educația va trebui să transmită eficient și pe scară largă acel volum de cunoștințe și informații adaptate noii civilizații a globalizării, care să nu împovăreze prin cantitate, dar să contribuie la dezvoltarea oamenilor la nivel individual și comunitar. Educația trebuie să traseze transformările noii lumi aflată în permanentă mișcare și, în același timp, să pună la dispoziția oamenilor instrumentele de orientare cu ajutorul cărora acestea să-și găsească drumul afirmării și dezvoltării continue.

Dacă vrem să vedem direcțiile fundamentale ale educației, va trebui să fim cât mai bine pregătiți și să ținem seama în mod constant de necesitatea câtorva cerințe, indispensabile realizării acestui

deziderat. Succint, va trebui să urmărim următoarele: să înveți pentru a ști, ceea ce se va putea realiza, în primul rând, prin crearea condițiilor de educație specifice societății cunoașterii pentru fiecare locuitor al acestui pământ; să înveți să realizezi, în colaborare cu ceilalți membri și nu în mod individual; ca scop general este acela de a învăța să fii, adică unde educația va trebui să asigure dezvoltarea multilaterală a fiecărui individ, calitățile de cetățean în slujba națiunii și a lumii întregi. Concluzionând, trebuie să accentuăm direcția ce va trebui s-o urmeze educația și în țara noastră, în primul rând prin investiții substanțiale, pentru a putea transmite eficient și pe scară largă acel volum de cunoștințe și informații, sprijinind astfel schimbările viitoare și instruirea profesională diversificată.

Scopul determinat al educației va trebui să ducă la dezvoltarea valorii personalității umane, căci investiția se va materializa în viitor și va face ca și țara noastră să se situeze acolo unde merită: în rândul țărilor dezvoltate.

Pentru realizarea acestui deziderat va trebui ca cei care au puterea de decizie, condiționată de cele mai multe ori de factorul politic, să fie obligați să-și respecte promisiunile și nu să le ignore.

Prof. univ. dr. ing. **GHEORGHE P. ȚICLETE**

0%

User Rating: Be the first one !

